

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף מה

(המשך מהדף הקודם)

מדרבנן נשמע לרבי עקיבא: מדוע רבי עקיבא לא לומד שהיתר מצטרף לאיסור מנזיר לכל התורה, כמו שרבנן למדו שטעם כעיקר מנזיר לכל התורה, והרי שניהם למדו זאת מאותו פסוק – 'משרת'?

שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: אם התורה היתה רוצה ללמד שהיתר מצטרף לאיסור בכל התורה – היה מספיק ללמד זאת פעם אחת. מכך שהתורה חזרה שוב על דין זה, אנו לומדים שאדרבא דווקא במקום שהתורה כתבה אותו הוא קיים.

חטאת: בשר חולין שנגע בבשר חטאת ובלע ממנו את טעמו – דינו כבשר חטאת. כלומר שאם החטאת היתה פיגול ופסולה לאכילה - כך דינו של בשר החולין. ואם החטאת כשירה לאכילה כדיניה - כך דינו של החולין, דהיינו רק לכהנים זכרים, ולפנים מן הקלעים, וליום ולילה בלבד. מכאן ש'היתר מצטרף לאיסור' שהרי בחתיכה יש את החלק של עצמה ואת החלק שנבלע מהחטאת, ובכל אופן כולה נהפכת לדין החטאת.

ורבנן נמי: הרי מהדין הנ"ל של חטאת אנו לומדים גם ש'טעם כעיקר', שמשום כך טעם החטאת גורם לכל החתיכה להיות כחטאת. ואם כן גם לרבנן יש בדין טעם כעיקר שני כתובים הבאים כאחד שאין מלמדין?

צריכי: לרבנן שני הפסוקים נצרכים ללמד דברים שונים. חטאת - להיתר מצטרף לאיסור אפילו במקרה שאין טעם כעיקר, כגון שחצי מכזית בשר בלע חטאת, וחציו השני לא בלע - החצי היתר מצטרף לאיסור. (ועדיין דין זה דווקא בקודשים ולא בכל התורה כולה, כי חולין מקודשים לא ילפינן). ומשרת – לטעם כעיקר בנזיר, וממנו לומדים לכל התורה.

אבל לרבי עקיבא אין צורך בשני הפסוקים ללמד שהיתר מצטרף לאיסור. מכיון שאמנם אם היה כתוב רק חטאת לא היה אפשר ללמוד לכל התורה, שהרי חולין מקודשים לא

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ילפינן. אבל אם היה כתוב רק משרת היינו לומדים לכל התורה. בהכרח שהתורה רוצה שלא נלמד משני כתובים אלו לכל התורה.

דתניא "מכל אשר יעשה..מחרצנים ועד זג": הפסוק מלמד שחרצנים זג מצטרפים לכזית לאיסור אכילה לנזיר.

משנה: בצק הסותם סדק שבקערה ויש בו כזית - האם צריך לבער אותו בפסח? והאם הוא חוצץ לטבילת הכלי במקווה?

גמרא: שני לשונות נאמרו בשם רב יהודה אמר שמואל, ולכל אחת יש ברייתא שנאמרה כמותה. הראשונה לקולא והשניה לחומרא. הגמרא בהמשך דוחה את הברייתא המקילה ונוקטת כמחמירה.

לישנא קמא: המשנה מדברת על בצק שבדפנות הכלי. נמצא: א. אבל בתחתית הכלי ששם הבצק נמצא במקום העשוי להחזיק את המים שבקדירה - אפילו כזית אין צריך לבער, מכיון שמסתמא הוא ביטל את הבצק לכלי והוא נחשב לעץ בעלמא. ב. לפי זה אפילו במקום שאין עשוי לחזק (בדפנות) מותר בצק פחות מכזית.

לישנא בתרא: המשנה מדברת על מקום העשוי לחזק (תחתית הכלי). נמצא: א. אפילו בתחתית הכלי כזית צריך לבער. ב. בדפנות צריך לבער אפילו פחות מכזית.

הפת שעיפשה חייב לבער אותה אפילו שאינה ראוה למאכל לפי שהיא ראויה לפורר אותה ולחמץ בה עיסות אחרות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל זה כשמקיימים אותה לאכילה, אבל 'כופת שאור' (= גוש שאור) שייחדה להשתמש בה לשיבה הרי היא בטלה מתורת חמץ. **מברייתא זו משמע** - 1. שיש תנא שסובר שאפילו כזית חמץ שביטלו הרי הוא בטל. 2. שתנא קמא החולק על רשב"א סובר כזית חמץ שביטלו אינו בטל.

הא במקום לישה, הא שלא במקום לישה: שתי הברייתות סוברות שבשולי העריבה (= מקום המחזיק את המים) אפילו אם יש שם כזית בצק הרי הוא מבטל, ובדפנות העריבה (= מקום המחזיק את העיסה בשעת הלישה) אם יש בבצק כזית הרי הוא עובר עליו ואם פחות מכזית אינו עובר עליו, ובשפה העליונה של העריבה (= מקום שאינו מחזיק לא את המים ולא את העיסה) אפילו אם אין כזית בבצק אין הוא מבטל.

(המשך בדף הבא ↓)

ומחלוקתם היא 'במקום לישה', כלומר: שהברייתא הראשונה קוראת לדפנות העריבה 'מקום שאין עשוי לחזק' כיון שאינו עשוי להחזיק את המים, ולכן אם יש שם כזית חמץ הרי הוא עובר עליו לפי שאין לעריבה צורך בו ואין הוא בטל לה. ולשולי העריבה היא קוראת 'מקום העשוי לחזק' דהיינו להחזיק את המים, ולכן אפילו אם יש שם כזית חמץ אינו עובר עליו לפי שהוא נצרך לעריבה ובטל לה. והברייתא השניה קוראת לשפה העליונה של העריבה 'מקום שאין עשוי לחזק' כיון שאינו עשוי להחזיק לא את המים ולא את הבצק, ולכן עובר אף על פחות מכזית. ולדפנות העריבה היא קוראת 'מקום העשוי לחזק' כיון שהם מחזיקים את הבצק בשעת לישה, ולכן אם יש פחות מכזית אינו עובר עליו אבל על כזית עובר. ונמצא שלא חלקו שתי הברייתות ושתייהם סוברות כרשב"א.

שני חצאי זיתים של חמץ הנמצאים בשני סדקים בדופן העריבה וחוט של בצק מחבר ביניהם, אם החוט חזק ברמה כזו שאם הוא ינטל ימשכו עמו שני החצאים, הרי שהחוט מצרפם לכזית והוא חייב לבערם.

אמר עולא: כל זה רק כשהם דבוקים בעריבה ואינם יכולים להידיבק יחד, אבל כששניהם נמצאים בבית הוא חייב לבערם, לפי שיש חשש שמא הוא יטאטא את הבית ושניהם יאספו למקום אחד ויפלו אחד על השני ונמצא שיש כאן כזית שלם של חמץ.

הפת שעיפשה ואינה ראויה למאכל אדם אלא למאכל כלב, הרי היא מטמאה טומאת אוכלים בכביצה, לפי שכל זמן שהכלב יכול לאוכלה לא ירד ממנה תורת 'אוכל'. ואם היא תרומה טהורה מותר לשורפה עם הטמאה, כיון שהיא לא ראויה למאכל אדם ומותר לטמאה בידים. ולדעת רבי נתן אם היא לא ראויה למאכל אדם אין היא מטמאה טומאת אוכלין.

עריבת העבדנין: קערה של מעבדי עורות ונותנים לתוכה קמח, אם נתן את הקמח בתוך שלשה ימים לפני פסח חייב לבער ואפילו אם היו שם עורות, ואם נתן את הקמח יותר משלשה ימים לפני פסח אינו חייב לבער ואפילו אם לא היו שם עורות, לפי שהחמץ כבר התקלקל מריח הכלי. ולדעת רבי נתן אם היו שם עורות אפילו אם נתן את הקמח בתוך שלשה ימים לפני פסח אינו חייב לבער, לפי שהוא בטל מתורת חמץ.